

**Uchwała Nr XXX/225/08
Rady Gminy Wiązownica
z dnia 15 grudnia 2008r.**

**w sprawie uchwalenia Gminnej Strategii Rozwiązywania
Problemów Społecznych**

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r o samorządzie gminnym (j. t. Dz.U.z 2001r Nr 142, poz. 1591 ze zm.) i art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (j.t. Dz.U. z 2 lipca 2008r. Nr 115 poz. 728 ze zm.)

Rada Gminy Wiązownica postanawia :

§ 1

Uchwalić „Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wiązownica na lata 2009-2013, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wiązownica.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Jan Zolyniak

GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE WIĄZOWNICA
NA LATA 2009-2013

Spis treści

WSTĘP.....	3
Część I. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	4
Rozdział I .Gmina Wiązownica.....	4
Rozdział II Struktura ludności.....	6
Część II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE WIĄZOWNICA	
Rozdział I. Problemy społeczne Gminy Wiązownica i ich ograniczanie przez pomoc społeczną.....	8
1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownicy.....	8
2. Ubóstwo.....	16
3. Bezrobocie.....	16
4.Starość –marginizacja osób starszych.....	21
5. Niepełnosprawność.....	21
6. Alkoholizm.....	24
7. Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych.....	26
8. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.....	28
8.1.Bezrobocie. Strategia pomocy.....	28
8.2.Osoby starsze. Strategia pomocy.....	29
8.3.Niepełnosprawność. Strategia pomocy.....	30
8.4.Alkoholizm.Strategia pomocy.....	31
8.5. Bezradność z sprawach opiekuńczo-wychowawczych.....	32
Rozdział II. Ochrona zdrowia	35
Rozdział III Edukacja.....	36
Część III. MISJA I CELE STRATEGICZNE.....	38
Część IV. ANALIZA SWOT.....	39
ZAKOŃCZENIE.....	40
Spis rysunków.....	41
Spis tabel.....	41
Spis wykresów.....	41
Spis diagramów.....	41
Załączniki do strategii:	
1. Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na rok 2008 w Gminie Wiązownica	

WSTĘP

Zgodnie z art. 17 ust.1 pkt 1 Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz.U. z 2 lipca 2008r. Nr 115 poz. 728 tekst jednolity z póź. zm.) wskazuje, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów społecznych, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Polityka społeczna bywa definiowana w różny sposób, w zależności od określenia jej przedmiotu oraz podmiotów, odpowiedzialnych za realizację określonych celów.

Projektując i prognozując działania Gminy Wiązownica posłużono się definicją stworzoną przez W. Szuberta, która przyjmuje, że polityka społeczna jest powołana do zaspokajania potrzeb ludzkich, w tym szerokim zakresie, który decyduje o funkcjonowaniu jednostek, a przez to o prawidłowym rozwoju całego społeczeństwa.

Tak szeroka definicja celowej działalności różnych podmiotów społecznych pozwala na objęcie i ustosunkowanie się do wszystkich potrzeb lokalnej społeczności.

Przedstawione w dalszej części informacje stanowią diagnozę aktualnej sytuacji i stanu, który w niektórych kwestiach jest zadowalający, zaś w innych wymaga zinterdyscyplinowanych i kosztownych działań na rzecz lokalnej wspólnoty.

Charakterystyka odnosi się do przeciwdziałania konkretnym kwestiom społecznym i dotyczy spraw: bezrobocia, marginalizacji osób starszych, dzieci i młodzieży, niepełnosprawności, patologii społecznych, ochrony zdrowia, edukacji.

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie Gminy Wiązownica została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiązownicy uzyskane w toku bieżącej jego działalności, dane uzyskane z PUP w Jarosławiu oraz instytucji i organizacji współpracujących z Ośrodkiem: Szkół, Ośrodków Zdrowia oraz przy wykorzystaniu pracy podyplomowej z organizacji pomocy społecznej na przykładzie GOPS Wiązownica.

Strategia ta zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami zajmującymi się pomocą społeczną w Gminie oraz instytucjami działającymi działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, służba zdrowia, sądownictwo.

Doświadczenia kilku lat wykazały, że podział terenu Gminy na 12 rejonów pracy socjalnej i umiejscowienie w nich pracowników socjalnych daje pozytywne efekty.

Pracownicy mają bezpośredni kontakt ze środowiskiem, który służy właściwej diagnozie i ułatwia skuteczne rozwiązywanie istniejących trudności.

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych wskazuje podstawowe problemy z jakimi borykają się mieszkańcy tutaj. Gminy, wskazuje również w jaki sposób możliwie efektywnie przyczynić się do ich zminimalizowania.

Część I. CHARAKTERYSTYKA GMINY.

Rozdział I .Gmina Wiązownica

Gmina Wiązownica sąsiaduje z następującymi gminami: od południa z gminą Laszki i Jarosław (powiat jarosławski), od północy z gminą Stary Dzików (powiat lubaczowski) i Adamówka (powiat Przeworski), od wschodu z gminą Oleszyce (powiat lubaczowski), a od zachodu z gminą Sieniawa (powiat przeworski).

Rysunek 1. Gmina Wiązownica na tle powiatu jarosławskiego.

W opracowaniu wykorzystano mapy cyfrowe IMAGIS (R)

Przez obszar gminy przebiegają trzy drogi krajowe: Jarosław – Sieniawa, Jarosław – Bełzec, Sieniawa – Oleszyce. Obszar gminy leży w trójkącie dróg wojewódzkich, którego wierzchołkami są miasta Jarosław, Sieniawa i Lubaczów. Gmina podzielona jest na 12 sołectw zajmujących obszar 244 km². Jest największą pod względem powierzchni gminą powiatu jarosławskiego, zajmuje około 1/5 całego obszaru powiatu. Pod względem ilości mieszkańców zajmuje trzecie miejsce w powiecie po mieście Jarosławiu i Radymnie. Gminę zamieszkuje łącznie 11 426 mieszkańców gdzie średnia gęstość zaludnienia gminy wynosi 47 osób/km².

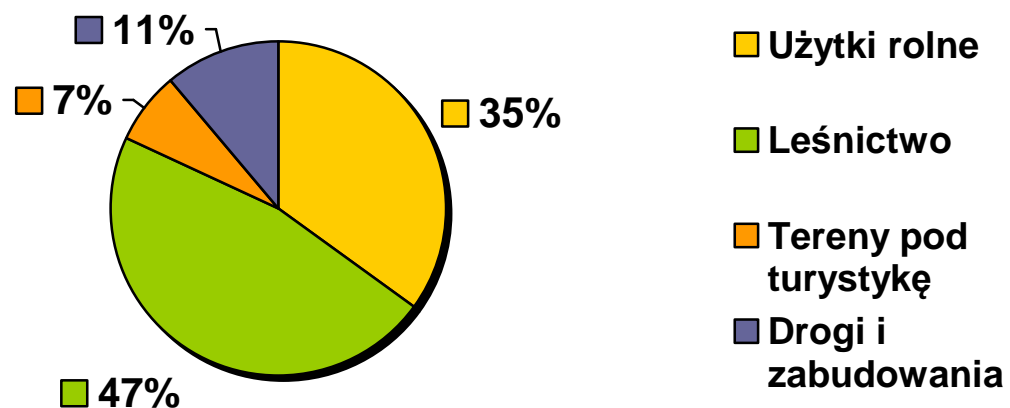
Sołectwa Gminy Wiązownica(jak również tereny działania) to:
Cetula, Manasterz, Mołodycz, Nielepkowice, Piwoda, Radawa, Ryszkowa Wola, Surmaczówka, Szówsko, Wiązownica, Wólka Zapałowska, Zapałów.

Wiodącą rolę w gminie pełni miejscowość Wiązownica zamieszкана przez 1850 osób, która jest siedzibą władz gminnych oraz instytucji użyteczności publicznej. Największą, bo liczącą 3197 mieszkańców, jest sąsiadująca z miastem Jarosław miejscowość Szówsko. W tych miejscowościach koncentruje się więc handel i usługi świadczone na rzecz mieszkańców całej gminy.

Wiązownica jest gminą podmiejską o charakterze rolniczym (użytki rolne stanowią 35% powierzchni ogólnej gminy, leśnictwo 47% powierzchni ogólnej gminy, tereny pod turystykę 7% powierzchni, pozostałą część powierzchni gminy stanowią drogi i zabudowania).

Lokalizacja gminy w pobliżu miasta wpływa korzystnie na wzrost ilości podmiotów gospodarczych. Głównym filarem produkcji rolniczej jest sektor prywatny. Blisko 41% gospodarstw zalicza się do gospodarstw o wielkości od 1 do 5 ha. Jedynie około 5,5% przekracza powierzchnię 10 ha. Średnia wielkość gospodarstwa w gminie wynosi 4,34 ha. Atrakcyjne położenie gminy Wiązownica, walory przyrodnicze, szereg atrakcji turystycznych i kulturalnych powodują wzrost znaczenia lokalnej turystyki i agroturystyki. Ich rozwój może w przyszłości pełnić istotną rolę w procesie rozwoju ekonomicznego regionu. Za największą atrakcję turystyczną gminy uważa się miejscowość letniskową Radawę położoną w lasach nad zalewem i rzeką Lubaczówką. Miejscowość słynie z walorów wypoczynkowo – turystycznych, a także klimatyczno – zdrowotnych.

Powierzchnia gminy wyrażona w %

Rozdział II Struktura ludności.

Miejscowość	2006	2007	09.2008
Cetula	562	557	570
Manasterz	715	713	717
Mołodycz	644	641	642
Nielekowice	427	429	422
Piwoda	1199	1208	1204
Radawa	362	368	370
Ryszkowa Wola	754	772	788
Surmaczówka	212	210	206
Szówsko	3197	3240	3244
Wiązownica	1850	1895	1899
Wólka Zapałowska	80	82	84
Zapałów	1425	1397	1384
Łącznie	11426	11512	11530

Tabela 1. Liczba ludności Gminy Wiązownica wg miejscowości.

Jak wynika z tabeli liczba ludności w Gminie wzrasta. Jest to liczka 104 osoby w porównaniu z końcem roku 2006r a 2008r.

L.P	Przedział wiekowy	Urodzeni		Liczba mieszkańców
		od 01-01-....	do 31-12-.....	
1	0-4	2003	2006	515
2	5-9	1998	2002	731
3	10-14	1993	1997	958
4	15-19	1988	1992	1003
5	20-24	1983	1987	1085
6	25-29	1978	1982	1000
7	30-34	1973	1977	833
8	35-39	1968	1972	743
9	40-44	1963	1967	462
10	45-49	1958	1962	790
11	50-54	1953	1957	750
12	55-59	1948	1952	592
13	60-64	1943	1947	357
14	65-69	1938	1942	324
15	70-74	1933	1937	379
16	75-79	1928	1932	326
17	80-84	1923	1927	246
18	85-89	1918	1922	108
19	90-94	1913	1917	19
20	95 i powyżej	poniżej	1912	5

Tabela 2 .Struktura wiekowa ludności w Gminie wg stanu na 31-12-2006r.

Na podstawie tej tabeli możemy zaobserwować , że największą grupą ludzi jest ludność w wieku od 20 do 24 roku -1003 oraz od 25 do 29 roku życia -1000. Jest to 9,50 % i 8,75% ogółu ludności w Gminie .

Następną jeszcze większą grupą ludności pod względem wiekowym jest liczba dzieci:

W wieku od 0-9 lat 1246 osób co stanowi 10,91% ogółu.

W wieku od 10 do 19 roku życia co stanowi 17,16% ogółu.

Sumując dzieci w Gminie Wiązownica stanowią 28,07 % ogółu wszystkich mieszkańców.

Na terenie Gminy mieszka 1764 osób , które ukończyły 60 rok życia

Wg stanu ludności na dzień 31.12.2006r w Gminie Wiązownica wg płci było:

Kobiet 5771 co stanowiło 50,51% .

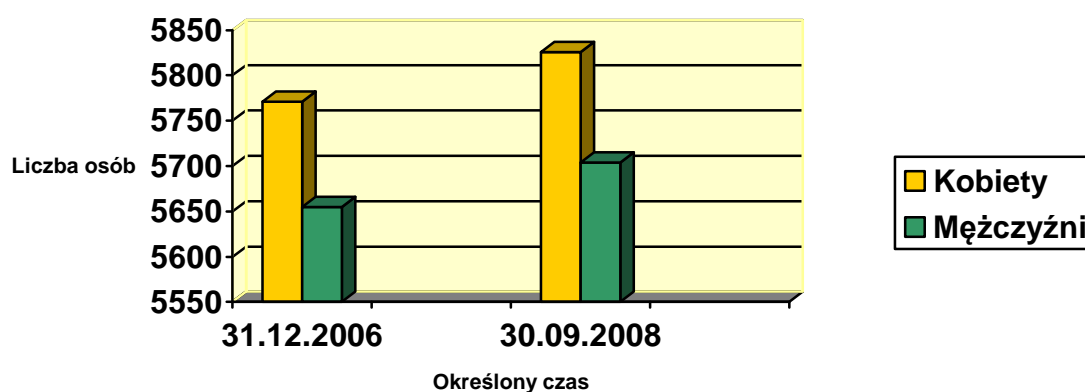
Mężczyzn 5655 co stanowiło 49,49%.

Wg stanu ludności na dzień 30.09.2008r. w Gminie Wiązownica wg płci było:

Kobiet 5826 co stanowiło 50,53%

Mężczyzna 5704 co stanowiło 49,47%

Stan ludności wg płci

Cześć II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE WIĄZOWNICA

Rozdział I. Problemy społeczne Gminy Wiązownica i ich ograniczanie przez pomoc społeczną.

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownicy.

Gminny Ośrodek Pomocy społecznej w Wiązownicy działa na terenie całej Gminy Wiązownica obejmującym 12 terenów działania.

Siedzibą Ośrodka jest budynek Urzędu Gminy w Wiązownicy.

Wg stanu na 30.09.2008r. w ośrodku zatrudnionych jest ogółem 6 pracowników stałych plus 2 osoby na przygotowaniu zawodowym.

Z pośród 6 osób jest 2 pracowników zajmujących się świadczeniami rodzinnymi i funduszem alimentacyjnym, 3 pracowników socjalnych oraz kierownik GOPS.

GOPS Wiązownica	2007
Ogółem liczba rodzin	729
Powody przyzn. pomocy: ubóstwo	435
sieroctwo	6
bezrobocie	289
niepełnosprawność	63
długotrwała choroba	114
beznadność w sprawach opiek-wych	48
Wielodzietność w rodzinie	32
alkoholizm	30
klęska żywiołowa	5

Tabela 3 .Liczba rodzin objętych pomocą społeczną wg stanu na 31.12.2007r. oraz powody przyznania pomocy.

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do pomocy GOPS są:, ubóstwo, bezrobocie, długotrwała choroba , niepełnosprawność, beznadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz alkoholizm.

Z pośród wszystkich zadań realizowanych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Wiązownicy do najczęściej realizowanych należą :

1. Przyznawanie zasiłków stałych dla osób niepełnosprawnych.

Z zasiłków stałych korzystają osoby , które mają orzeczoną niepełnosprawność w stopniu umiarkowanym, bądź znacznym i które nie otrzymują świadczeń z ZUS bądź KRUS.

Maksymalna kwota zasiłku stałego wynosi 444zł. dla osób samotnie gospodarujących.

Lata	LICZBA OSÓB	KWOTA WYDATKOWANA
2006	37	101.070,-zł
2007	32	103.256,-zł.
30.09.2008	36	67.706,-zł.

Tabela 4 .Liczba osób korzystających z zasiłków stałych wg stanu na koniec 2006 , 2007roku oraz 30.09.2008r.

2. Przyznawanie zasiłków celowych i celowych specjalnych.

Z tej formy pomocy korzystają osoby , które nie mogą sobie zapewnić niezbędnej potrzeby bytowej. Jest on świadczeniem fakultatywnym, tj. uzależnionym wyłącznie od uznania administracyjnego.

Lata	LICZBA OSÓB	KWOTA WYDATKOWANA
2006	190	36.921,-zł.
2007	121	40.643,-zł.
30.09.2008	173	32.210,-zł.

Tabela 5 .Liczba osób korzystających z zasiłków celowych i celowych specjalnych wg stanu na koniec 2006 , 2007roku oraz 30.09.2008r.

3. Przyznawanie zasiłków okresowych.

Zasiłek okresowy przeznaczony jest dla osób i rodzin bez dochodów lub o dochodach niższych niż ustawowe kryterium oraz zasobach nie niewystarczających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych.

Spośród osób , które korzystają z tej formy pomocy najczęstszymi powodami jej przyznania są : niepełnosprawność , długotrwała choroba, bezrobocie.

LATA	LICZBA OSÓB	KWOTA WYDATKOWANA
2006	241	200.000,-zł
2007	229	169.905,-zł.
30.09.2008	36	141.084,-zł.

Tabela 6 .Liczba osób korzystających z zasiłków okresowych wg stanu na koniec 2006 , 2007roku oraz 30.09.2008r.

4. Opłacanie składek zdrowotnych osobom korzystającym z zasiłków stałych.

Z tej formy pomocy korzystają osoby samotne.

LATA	LICZBA OSÓB	KWOTA WYDATKOWANA
------	-------------	-------------------

2006	16	5.021,-zł
2007	16	5.005,-zł.
30.09.2008	13	3.057,41-zł.

Tabela 7 .Liczba osób którym opłacane są składki na ubezpieczenie zdrowotne wg stanu na koniec 2006 , 2007roku oraz 30.09.2008r.

5. Przyznawanie pomocy w formie zakupu posiłków –dożywiania dzieci w szkołach w ramach programu wieloletniego „pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Z tej formy pomocy korzystają dzieci zamieszkujące teren Gminy Wiązownica uczęszczające do szkół podstawowych oraz gimnazjum.

Dzieci w szkołach dożywiane są w formie pełnowartościowych ,ciepłych posiłków co zapewnia im zdrowe żywienie.

L.ATA	LICZBA DZIECI	KWOTA WYDATKOWANA
2006	496	101.070,-zł
2007	679	184.132,-zł.
30.09.2008	679	166.343,-

Tabela 8 .Liczba dzieci korzystających dożywiania wg stanu na koniec 2006 , 2007roku oraz 30.09.2008r.

Na terenie tut. Gminy we wszystkich szkołach dzieci mogą korzystać z tej formy pomocy. W szkołach w których nie ma stołówek ciepłe posiłki dowożone są przez Firmę Gastronomiczną.

6. Pomoc w organizacji dowozu i dostarczenia posiłków do domów dla osób starych, chorych , samotnych w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Dzięki organizacji tej formy pomocy osoby te mają codziennie dostarczony do domu ciepły posiłek, który jest dla nich nieocenioną formą pomocy. Choć liczba osób korzystająca z tej formy pomocy jest nieduża jednak stale wzrasta . Cieszy się dużą popularnością oraz zadowoleniem.

7. Udzielanie zasiłków celowych przeznaczonych na zakup żywności w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

W ramach w/w programu istnieje możliwość udzielania zasiłków celowych na zakup żywności.

L.P	LICZBA OSÓB	KWOTA WYDATKOWANA
-----	-------------	-------------------

2006	264	33.170,-zł
2007	150	22.888,-zł.
30.09.2008	18	4.571,-zł.

Tabela 9 .Liczba osób korzystających z zasiłków celowych przeznaczonych na zakup żywności w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” wg stanu na koniec 2006 , 2007roku oraz 30.09.2008r.

8. Kierowanie osób do Domu Pomocy Społecznej oraz ustalanie odpłatności .

Aktualnie za pobyt w DPS płaci Gmina jednej osobie .

Całkowity średni koszt za pobyt osoby w DPS wynosi 1900zł.

Osoba kierowana do DPS ponosi za pobyt w tym domu opłatę w wysokości 70% swojego dochodu (renty, emerytury) pozostałą kwotę będącą różnicą pomiędzy kosztem utrzymania a dochodem tej osoby ponosi Gmina.

Średni koszt 1 osoby opłacany przez Gminę wynosi ok. 1300-zł. miesięcznie.

L.P	LICZBA OSÓB	KWOTA WYDATKOWANA
2006	3	29.355,-zł
2007	2	24.071,-zł.
30.09.2008	1	12.523,-zł.

Tabela 10 .Liczba osób kierowanych do Domu Pomocy Społecznej wg stanu na koniec 2006 , 2007roku oraz 30.09.2008r.

9. Kierowanie osób do Domu Pomocy Środowiskowej .

Środowiskowy Dom Samopomocy jest instytucją Pomocy Społecznej realizującą zadanie wynikające z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego zapewniającą kompleksową opiekę osobom o zaburzeniach psychicznych oraz niepełnosprawnym intelektualnie. Środowiskowy Dom Samopomocy jest ośrodkiem wspierająco-rehabilitacyjnym dziennego pobytu mającym formy domu-wspólnoty gdzie właściwy klimat wspólnego pobytu zależy nie tylko od programu realizowanego przez personel ale i od zaangażowania podopiecznych ŚDS.

Aktualnie z terenu Gminy skierowanych jest cztery osoby do ŚDS w Jarosławiu.

Gmina nie ponosi kosztów z tego tytułu.

10. Udzielanie pomocy w formie bezpłatnego przekazania żywności w ramach Programu PEAD współpraca z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Przemysłu.

Gmina jest organizatorem dystrybucji żywności przekazywanej podopiecznym w ramach programu PEAD. Są to produkty żywnościowe tj.: mleko , mąka ,makarony, konserwy, serki topione, sery żółte, płatki kukurydziane, ryż, kasze.

Z tej formy pomocy korzysta średnio 250 rodzin-podopiecznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

11. Przyznawanie wszelkich świadczeń rodzinnych i pielęgnacyjnych oraz przyznawanie zaliczek alimentacyjnych do 30.09.2008r ,od 1.10.2008r świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Z świadczeń rodzinnych korzystają rodziny, których dochód na jednego członka gospodarstwa domowego nie przekracza kwoty 504zł.
Liczba tych osób jest wysoka co wskazuje na fakt, że rodziny z terenu tut. Gminy osiągają niskie dochody miesięczne oraz , że na terenie tut. Gminy jest duża liczba dzieci.

L.P	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH	KWOTA WYDATKOWANA
2006	1285	4.241.500,-zł
2007	1242	4.555.606,04zł.
30.09.2008	1012	3.286.353,-zł.

Tabela 11 .Liczba osób korzystających z świadczeń rodzinnych i pielęgnacyjnych wg stanu na koniec 2006 , 2007roku oraz 30.09.2008r.

11.Przyznawanie dodatków mieszkaniowych.

L.P	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH	KWOTA WYDATKOWANA
2006	43	57.155,-
2007	39	50.727,-
30.09.2008	32	32.181,-

Tabela 12 .Liczba osób korzystających z dodatków mieszkaniowych wg stanu na koniec 2006 , 2007roku oraz 30.09.2008r.

12.Realizacja programu z PEFRON -„Uczeń na wsi”.

Z tej formy pomocy korzystają: osoby niepełnosprawne – uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, zaniedbanych kulturowo i infrastrukturalnie, wymagający szczególnej troski i preferencji w udzielaniu pomocy.
Zaniedbania we wczesnym okresie edukacji – często przekreślają osobom niepełnosprawnym możliwości zajęcia wysokiej lub przynajmniej średniej pozycji w życiu społecznym i zawodowym. Wsparcie edukacji we wczesnym jej okresie, może pozytywnie wpłynąć na dalsze, zawodowe i społeczne losy osoby niepełnosprawnej.

Cele programu

1. Celem strategicznym programu jest wyrównanie szans w zdobyciu wykształcenia przez uczniów, będących osobami niepełnosprawnymi, zamieszkujących gminy.

2. Cele operacyjne programu to:
  - a) poprawa warunków kształcenia uczniów, będących osobami niepełnosprawnymi, zamieszkującymi gminy,
  - b) umożliwienie uczestnictwa w zajęciach mających na celu podniesienie sprawności fizycznej i psychicznej,
  - c) likwidacja barier transportowych utrudniających lub uniemożliwiających pobieranie przez uczniów nauki.
3. Celem programu jest również wzrost udziału osób niepełnosprawnych zamieszkujących gminy w ogólnej liczbie osób pobierających naukę na poziomie ponadgimnazjalnym.

Gmina bierze udział w realizacji programu od jego wprowadzenia tj. od 2007r.

L.P	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH	KWOTA PROGRAMU
2007	35	74.722,50-ZŁ.
30.09.2008	60	136.325,00-ZŁ.

Tabela 13 .Liczba osób korzystających z programu „Uczeń na wsi” wg stanu na koniec 2007roku oraz 30.09.2008r.

13.Szeroko zakreślona praca socjalna.

Do zadań gminy o charakterze obowiązkowym należy: praca socjalna.

Praca socjalna-działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym.

Praca socjalna prowadzona jest:

1) z osobami i rodzinami w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna może by prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny.

W celu określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej ośrodek pomocy społecznej zawiera kontrakt z tą osobą lub rodziną.

Podstawowym celem zawarcia kontraktu jest określona aktywizacja zmierzająca do usamodzielnienia osoby(rodziny). Umowa nie stanowi celu samego w sobie-jest jedynie narzędziem i służy:

- określeniu celu pomocy
- czasu jej trwania
- form i środków pomocy
- mobilizacji podopiecznego i osób zainteresowanych rozwiązaniem problemu
- ocenie osiągniętych zmian.

Do najważniejszych funkcji kontraktu należą:

1. Motywacyjna
  - buduje perspektywę dalszego życia-daje nadzieję

- systematyzuje działania
- pozwala ocenić postępy w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych

2. Dyscyplinująca:

- egzekwuje realizację postanowień
- egzekwuje postawy i zachowania
- wymusza aktywność
- wprowadza hierarchię działań
- uświadamia konsekwencję podejmowanych decyzji
- jasno określa zobowiązania stron

3. Pomocowa

- uczy efektywniejszego modelu prowadzenia życia
- uczy odpowiednich postaw i zachowań

Do zadań pracownika socjalnego należą:

- Udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązywać problemy będące przyczyną trudnej sytuacji życiowej, skuteczne posługiwanie się przepisami prawa w realizacji tych zadań.
- Pomoc w uzyskiwaniu dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe oraz wspieranie w uzyskiwaniu pomocy.
- Pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.
- Inicjowanie nowych form pomocy osobom i rodzinom mającym trudną sytuację życiową oraz inspirowanie powołania instytucji świadczących usługi służące poprawie sytuacji takich osób i rodzin.

Wg art.110 ust.11 ustawy o pomocy społecznej odpowiednią liczbą pracowników socjalnych pracujących w Ośrodku Pomocy Społecznej byłaby liczba 1 pracownik socjalny na 2.000 mieszkańców.

Jak widać z powyższego liczba ta w tut. Ośrodku jest niezadawalająca w związku z tym w najbliższym czasie planuje się zatrudnić 2 pracowników socjalnych.

14. Organizacja badań profilaktycznych dla mieszkańców Gminy Wiązownica wspólnie z innymi organizacjami.

W 2008r Gmina organizowała wspólnie z Fundacją SOS Życie bezpłatne badania mammograficzne i cytologiczne dla mieszkanki Gminy Wiązownica.

15. Organizacja Prac Społecznie –Użytecznych.

Prace społecznie-użyteczne- oznacza to prace wykonywane przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku na skutek skierowania przez starostę, organizowane przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej.

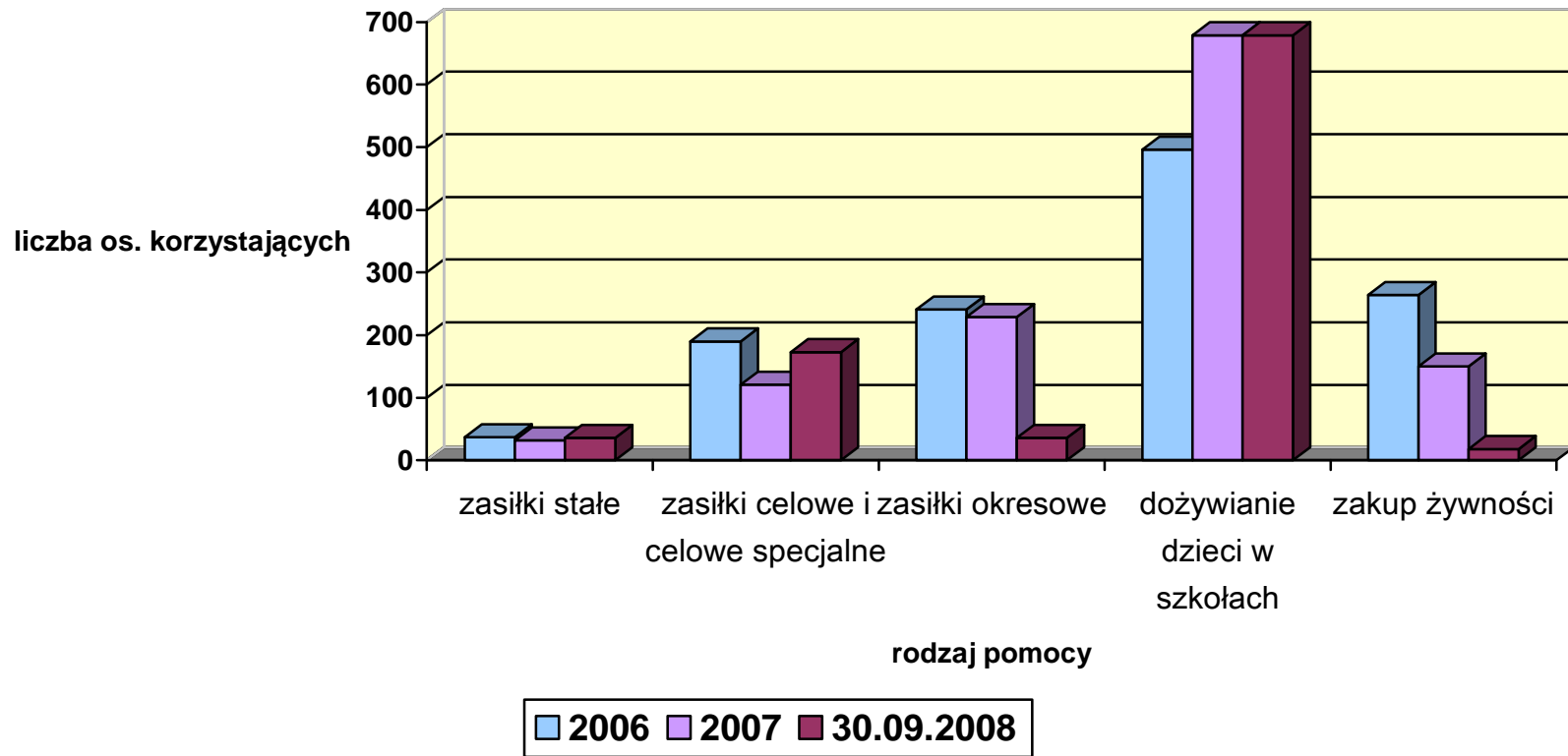
Dzięki prowadzeniu prac społecznie użytecznych na terenie Gminy Wiązownica we właściwy sposób uaktywnia się osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, tym samym zmniejszając obszar bezrobocia i ubóstwa w Gminie.

L.P	LICZBA OSÓB WYKONUJACYCH PRACE SPOŁECZNIE-UŻYTECZNE wg umowy	KWOTA WYDATKOWANA wg umowy
2006	0	0
2007	10	14.880-zł. w tym 8.928,-zł. refundacja z Funduszu Pracy
30.09.2008	20	30.240,-zł.w tym 18.144,-zł refundacja z Funduszu Pracy

Tabela 14 .Liczba osób wykonujących prace społecznie-użyteczne wg stanu na koniec 2006 , 2007 roku oraz 30.09.2008r.

Główne formy pomocy

2. Ubóstwo

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby kryje się poza wyżywieniem, którego niezbędności nikt nie kwestionuje takie potrzeby jak: ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, uczestniczenie w świadczeniach kulturalnych.

Ubóstwo jest głównym powodem przyznawania pomocy przez GOPS w Wiązownicy.

Do tej grupy osób korzystających z pomocy społecznej w dużej mierze zaliczane są rodziny, których dochody są bardzo niskie i utrzymują się one głównie z gospodarstwa rolnego.

Na terenie tej Gminy jest duży odsetek małych gospodarstw rolnych, których niska klasa dodatkowo powoduje, że utrzymanie się wyłącznie z tego rodzaju źródła dochodu staje się niemożliwe.

3. Bezrobocie .

Bezrobocie jest w Wiązownicy zjawiskiem, które dotyka szerokie kręgi społeczne. Straty i skutki społeczne, które powoduje, są trudne do oszacowania. Pojawia się na niepokojącą skalę degradacja dużych grup społecznych i to nie tylko samych bezrobotnych, ale także ich rodzin. Utrata zatrudnienia , przejście na zasiłek, z kolei jako utrata i potrzeba korzystania z pomocy społecznej-prowadzi do ubóstwa ze wszystkimi tego konsekwencjami.

Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Wiązownica na dzień 30.09.2008r. wynosiła 584 osoby tym 313 kobiet i 271 mężczyzn. Z prawem do zasiłku 74 osoby w tym 22 kobiet i 52 mężczyzn.

Rok	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Liczba osób bezrobotnych w tym:		Liczba osób z prawem do zasiłku ogółem	Liczba osób z prawem do zasiłku w tym	
		kobiety	mężczyźni		kobiety	mężczyźni
2006	909	440	469	84	31	53
2007	776	391	385	66	13	53
30.09.2008	584	313	271	74	22	52

Tabela 15 .Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Wiązownica z podziałem na mężczyzn i kobiety wg stanu na koniec 2006 , 2007 roku oraz 30.09.2008r.

Na podstawie powyższych danych można by stwierdzić , że bezrobocie w Gminie Wiązownica maleje ,jednak dane wykazywane nie są do końca wiarygodne. Mnóstwo ludzi z terenu Gminy wyjechało do pracy za granicę w związku z czym nie są już oni zarejestrowani jako bezrobotni i nie ma to odzwierciedlenia w żadnych danych statystycznych.

Gmina Wiązownica jest gminą wiejską. Ludność zamieszkująca jej teren posiada gospodarstwa rolne, co dyskwalifikuje ich by posiadać status osoby bezrobotnej. Z kolei

wielkość gospodarstw rolnych jaką posiadają te osoby nie pozwala im na to by utrzymać się jedynie z tego źródła.

Wg stanu na 30.09.2008r. jest więcej kobiet bezrobotnych niż mężczyzn w związku z tym , że kobiety pozostały w domu z dzieci , mężczyźni wyjechali w poszukiwaniu pracy.

Kobiety mimo lepszego wykształcenia niż mężczyźni, odczuwają większe trudności ze znalezieniem zatrudnienia. Wykształcenie , co jest zrozumiałe, jeszcze bardziej niż płeć i wiek różnicuje sytuację bezrobotnego na rynku pracy wśród bezrobotnych dominują osoby z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym.

Bezrobotni posiadający wykształcenie policealne i średnie zawodowe stanowią dość sporą liczbę wszystkich zarejestrowanych. Stosunkowo w najmniejszym stopniu bezrobocie dotyka osób z wyższym wykształceniem.

Z doświadczeń pracowników GOPS wynika, że bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny, co wręcz wymusza konieczność korzystania z pomocy społecznej . Mniej widoczne, lecz nie mniej zagrażające spójności rodziny są skutki psychologiczne bezrobocia. Bezrobocie powoduje bowiem zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, zarówno dorosłych jak i dzieci. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna- ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi, jak i z dalszą rodziną. Bezrobocie wpływa także niekorzystnie na układ stosunków wewnątrzrodzinnych, przy czym okazuje się, że bezrobocie mężczyzn ma znacznie bardziej negatywne skutki dla rodziny niż bezrobocie kobiet. Bezrobotny mężczyzna doświadcza obniżenia swojej pozycji w rodzinie, utraty autorytetu i silnej frustracji, które powodują sięganie po alkohol, co wśród bezrobotnych staje się zjawiskiem masowym.

Na podstawie danych z PUP w Jarosławiu ustalono , że liczba 584 osób bezrobotnych zarejestrowanych z terenu Gminy Wiązownica, daje wynik 7,94% ogółu osób bezrobotnych z całego powiatu jarosławskiego.

Miesiąc	Stopa bezrobocia 2008r.		
	Polska	Woj. Podkarpackie	Powiat Jarosławski
Styczeń	11,7	14,8	17,4
Luty	11,5	14,7	17,2
Marzec	11,1	14,2	17,0
Kwiecień	10,5	13,6	16,4
Maj	10,0	13,1	15,7
Czerwiec	9,6	12,8	15,4
Lipiec	9,4	12,7	15,3
Sierpień	9,3	12,6	15,0

Tabela 16 . Stopa bezrobocia podana jest w [%]

Do najważniejszych przyczyn bezrobocia można zaliczyć:

- duży spadek popytu na siłę roboczą
- zwiększenie wymagań pracodawców dotyczących kwalifikacji zawodowych pracowników,
- wyż demograficzny powodujący bezrobocie wśród ludzi młodych
- likwidacja dużych nierentownych zakładów

Okres bezrobocia członka rodziny jest dla wielu gospodarstw domowych szczególnie trudny. W szybkim czasie pojawiają się problemy finansowe, rodzi się konieczność szukania doraźnych metod poprawy sytuacji ekonomicznej rodziny. Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej ośrodka z powodu bezrobocia w okresie od 01.12.2006r. do 30.09.2008r. wzrastała i utrzymuje się na mniej więcej podobnym poziomie.

Rok	Liczba rodzin
2006r	191
2007r	289
30.09.2008r	228

Tabela 17 .Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w której występuje bezrobocie. wg stanu na koniec 2006 , 2007roku oraz 30.09.2008r.

Brak zatrudnienia negatywnie wpływa nie tylko na ekonomiczną kondycję rodzin, ale także na pozamaterialne kwestie życia rodzinnego. Przymusowe pozostawanie bez pracy oraz niemożność znalezienia ponownego zatrudnienia powoli i systematycznie pozbawiają człowieka poczucia własnej wartości. Stres i utrata stabilizacji powoduje często niemożność podejmowania racjonalnych, a niekiedy jakichkolwiek decyzji. Pojawia się apatia i zniechęcenie. Okres bezrobocia oznacza radykalną zmianę rozkładu czasu w ciągu dnia. W zmianie trybu życia ujawnia się tradycyjny podział obowiązków na kobiece i męskie. Bezrobotni mężczyźni często sięgają po używki, głównie w celu rozładowania stresu. Osoby o niewielkich szansach na rynku pracy(brak kwalifikacji, zaawansowany wiek) dostrzegają raczej nadmiar wolnego czasu i rodzące się przygnębienie, a raczej rozczarowanie lub stres leczą alkoholem lub nikotyną. Bardziej aktywnie i twórczo starają się wykorzystać swój czas ci bezrobotni, którzy dostrzegają szanse poprawy swojej pozycji na rynku pracy (młodzi, posiadający poszukiwany zawód lub gotowi do przekwalifikowania się).

Złe warunki materialne są jednym z głównych czynników wywołujących stany depresyjne związane z poczuciem braku stabilności i bezpieczeństwa socjalnego. Niskiej kondycji psychosomatycznej towarzyszy w szczególności wzrost zapadalności na niektóre choroby zakaźne, choroby społeczne-nerwice, choroby serca, choroby psychiczne oraz znaczny wzrost zachorowalności na czynną gruźlicę płuc, tradycyjnie uznana za chorobę będącą wynikiem biedy i niedożywienia. Bezrobotni objęci pomocą społeczną zauważają u siebie niepokojące pogorszenie stanu zdrowia. Odsetek osób odczuwający nowe dolegliwości wyraźnie rośnie wraz z wydłużaniem się czasu pozostawania bez pracy.

Jest to wyraźny dowód, jak silne negatywnym doświadczeniem może być bezrobocie. Oprócz dolegliwości somatycznych część bezrobotnych zauważa u siebie pogorszenie samopoczucia. Prawie wszyscy bezrobotni odczuwają niepokój, lęk, przygnębienie, rozdrażnienie, mają kłopoty ze snem, czują, że coś im zagraża. Duża część bezrobotnych

uważa, że nie ma wpływu na ważne decyzje rodzinne i że ludzie są w stosunku do nich niesprawiedliwi.

Bezrobocie burzy klimat życia rodzinnego. Wpływa destrukcyjnie na pełnienie przez rodzinę jej podstawowych funkcji, na realizację określonych zamierzeń, zadań i planów życiowych. Najbardziej bolesnym aspektem bezrobocia jest zagrożenie bezpiecznej egzystencji własnej rodziny. Brak pracy ma negatywny wpływ na ekonomiczną funkcję rodziny. Powoduje jej szybka degradację, potęguję biedę i rozszerza sferę ubóstwa. Dla podopiecznych GOPS dotkniętych bezrobociem dużym problemem jest regulowanie należności za opłaty mieszkaniowe, które są wysokie w stosunku do dochodów rodziny.

Jako pierwsze oszczędności czynione są na opłatach czynszowych, a następnie za media, co naraża rodzinę na dodatkowy lęk przed eksmisją lub odcięciem gazu i energii.

Obserwując zachowania bezrobotnych korzystających z pomocy GOPS zauważa się, że stosują oni ostrzejszy rygor oszczędnościowy mniej wydając na żywność, odzież, przejazdy, płatne usługi. Trudna sytuacja finansowa gospodarstw domowych dotkniętych bezrobociem wymusza także ograniczanie wydatków związanych ze zdrowiem (leki, sprzęt rehabilitacyjny) i kształceniem dzieci.

Bezrobocie naraża rodzinę na szereg niedogodności, sublimacje wielu ważnych potrzeb, niewłaściwe kształtowanie osobowości jej członków. Praca zawodowa wyznacza bowiem postawy i zachowanie dzieci, system stosowanych przez nie ocen, kontakty ze środowiskiem rówieśniczym, uznawane przez nie wartości czy preferowane cele. Dążenia dzieci i młodzieży są silnie związane z pozycją zawodową rodziców, a otaczająca rzeczywistość postrzegana jest przez pryzmat ich pracy zawodowej. Zmiany w statusie zawodowym choćby jednego z rodziców nie pozostają więc bez wpływu na dokonywaną przez młodych ludzi ocenę rzeczywistości oraz ich własnej pozycji.

Bezrobocie jest często w rodzinie czynnikiem konfliktogennymi nasilającym patologie społeczne takie jak nadużywanie alkoholu, zdobywanie środków pieniężnych nielegalnymi sposobami, itp.

Głębokość zmian w rodzinie spowodowanych bezrobociem zależy w dużej mierze od struktury rodziny, jej fazy rozwoju, statusu społecznego, stanu zagospodarowania materialnego, kondycji zdrowotnej członków rodziny oraz środowiska lokalnego. Bezrobocie rodziców dla dzieci i młodzieży kończącej pewien etap edukacji niejednokrotnie oznacza zmianę i ograniczenie planów dalszego kształcenia, obniżanie ich aspiracji edukacyjnych, zahamowanie rozwijania ich uzdolnień w drodze dalszej nauki czy zajęć dodatkowych.

Warto podkreślić w tym miejscu wydaje się również ograniczenie kontaktów rówieśniczych dzieci na skutek rezygnacji z usług placówek edukacyjnych czy kulturalnych.

Odczuwanie przez dzieci własnej sytuacji jako gorszej często prowadzi do stopniowej izolacji środowiskowej, co jest dodatkowym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Zawęża się krąg wspólnych zainteresowań rówieśniczych, dzieci przestają być zapraszane do wspólnej nauki i zabawy.

Zdarza się także, że jednocześnie z odrzuceniem przez rówieśników, z powodu trudnej sytuacji materialnej rodziny, dzieci popadają w sytuacje konfliktowe w szkole z wychowawcami i nauczycielami. Odbija się to wszystko bardzo silnie na postawach dzieci i młodzieży, na ich zachowaniu oraz wartościowaniu zjawisk i osób.

Skutkiem bezrobocia w rodzinie jest także osłabienie autorytetów rodziców. W opinii Dzieci, zwłaszcza nastolatków, taka sytuacja jest przejawem braku zaradności, nieumiejętności dostosowania się do nowej rzeczywistości społecznoekonomicznej czy życiowego nieudacznictwa. Powoduje to zachwianie systemu wartości młodego pokolenia i obniżenie w hierarchii takich wartości jak wykształcenie, uczciwa praca, solidarność.

Zachwianie autorytetu rodziców oznacza także naruszenie spójności rodziny i może przynieść niebezpieczne konsekwencje społeczne.

Obok wcześniej wymienionych skutków bezrobocia występuje jeszcze taki element jak nieplanowe, bezzadaniowe funkcjonowanie rodziny bez określonych bliżej celów i hierarchii zadań czekających na realizację. Racjonalne planowanie życia rodzinnego może odbywać się jedynie przy założeniu wydolności finansowej rodziny, w pokrywaniu wydatkowaną cele konsumpcyjne i usługowe oraz poczuciu stabilności dochodów. Jeśli zachwianie postaw materialnych jest krótkotrwałe nastąpi może czasowe zawieszenie realizacji lub realizacja okrojona, natomiast dłuższe braki mogą wywołać rezygnację z pewnych planów bez szansy na ich realizację w przyszłości. Zaznaczyć należy, że pewnych zadań z natury przypisywanych rodzinie w danym cyklu i jej rozwoju nie można przesunąć w czasie, ponieważ spowoduje to nieodwracalne skutki w wymiarze indywidualnym, rodzinnym i społecznym.

4. Starość –marginalizacja osób starszych.

Mówiąc „osoby starsze” mamy na myśli osoby w wieku poprodukcyjnym. W Grupie tej oprócz problemów dotyczących sprawności fizycznej mamy również do czynienia ze zmianami psychicznymi wpływającymi na zdolność funkcjonowania w środowisku. Sytuacja ludzi starszych w okresie szybkich zmian gospodarczych jest złożona i uwarunkowana takimi czynnikami jak: pogorszenie stanu zdrowia, opieka zdrowotna, zanik tradycji międzypokoleniowych, przemiany kulturowe, niekorzystne warunki życia i pogorszenie sytuacji materialnej. Towarzyszy temu brak aktywności społecznej, osamotnienie, izolacja, nieporadność życiowa. Występuje stopniowe obniżenie procesów poznawczych, sztywności schematów myślowych, mniejsza zdolność przystosowawcza do nowych sytuacji, osłabienie pamięci. W sferze uczuć pojawia się osłabienie zainteresowania innymi osobami, niestabilność emocjonalna, zmienność nastrojów, płaczliwość, skłonność do depresji, egoizm, wzrost podejrzliwości i poczucie zagrożenia, postawa roszczeniowa, domaganie się pomocy.

Uwzględniając specyfikę środowiska osób starszych istnieje konieczność stworzenia systemu, który będzie uwzględniał ich najważniejsze potrzeby.

5. Niepełnosprawność .

Osoby niepełnosprawne stanowią w Polsce liczną społeczność, która liczy już około 4,5 mln. Osób(ponad 14% ogółu ludności), a prognoza GUS przewiduje, że w 2010r. liczba ta wzrośnie do 6 mln.

Mówiąc o osobach niepełnosprawnych, mamy na myśli osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczonej przez Zespół ds. Orzekania o stopniu Niepełnosprawności, Komisję przy ZUS, KRUS, jak również inne osoby z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi. Za niepełnosprawne uważa się osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów.

Obserwacje pracowników Ośrodka pozwalają stwierdzić, że sytuacja tej grupy jest bardzo trudna. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami oprotezowania i zakupu sprzętu ułatwiającego komunikowanie się i samoobsługę, kosztowną i trudno dostępną rehabilitację. Dużym problemem są także bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynku użyteczności publicznej. Bariery te nie tylko utrudniają ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu. Nie bez znaczenia jest również problematyka edukacji osób niepełnosprawnych. Od chwili urodzenia do ukończenia nauki w ramach posiadanych predyspozycji i możliwości.

Na tej płaszczyźnie widać niedoinwestowanie poradni specjalistycznych i specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych.

Niepełnosprawni spotykają się również z problemami psychologicznymi i społecznymi, które wiążą się z trudnościami akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz z brakiem zrozumienia ze strony ludzi zdrowych.

GOPS współpracuje z:

- Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Jarosławiu, które prowadzi Środowiskowy Dom Samopomocy, Warsztat Terapii Zajęciowej, Ośrodek Rehabilitacyjno-Wychowawczy.

-Jarosławskie katolickie Stowarzyszenie Charytatywne im. O. Pio w Radawie –prowadzi ośrodek rehabilitacyjny.

Kilka osób z terenu Gminy Wiązownica uczestniczy w zajęciach w placówkach prowadzonych przez w/w organizacje.

W 2007 GOPS w Wiązownicy rozpoczyna realizację realizację dofinansowania ze środków PFRON zadań z zakresu niepełnosprawności dzieci –realizacja programu „Uczeń na wsi” . Środki zostały wykorzystane na pomoc finansową dla dzieci niepełnosprawnych z terenu Gminy Wiązownica .

Na podstawie danych wg stanu na 31.12.2007r. w GOPS było 63 rodziny korzystające z pomocy , w których choć jedna osoba była niepełnosprawna.

Osoby niepełnosprawne stanowią na świecie bardzo liczną społeczność. W jej skład wchodzi ponad 500 mln ludzi, z czego 2/3 żyje w krajach rozwijających się.

W Polsce zbiorowość osób niepełnosprawnych liczy już około 4,5 mln (ponad 14%).

Przyspieszony wzrost liczby osób niepełnosprawnych wyznacza coraz większą rangę temu zjawisku wśród innych problemów społecznych. Dynamika niepełnosprawności związana jest nie tylko z tradycyjnymi jej przyczynami lecz także z nowymi zjawiskami, które wynikają ze zmian społeczno-gospodarczych zachodzących od 1989 roku.

Niepełnosprawność w swojej istocie, jest zjawiskiem o komponentach medycznych społecznych. Powodowana chorobami czy dysfunkcjami fizycznymi ma przede wszystkim wymierne konsekwencje funkcjonalne i społeczne. Zjawisko niepełnosprawności może być określane i mierzone w różny sposób:

-w oparciu o zmienne kliniczne(etiologia, lokalizacja i zakres uszkodzeń),

-na podstawie możliwości codziennego funkcjonowania (samoobsługa, poruszanie się,

-na podstawie zdolności do pełnienia podstawowych ról społecznych adekwatnych do wieku danej osoby.

Spoleczne skutki niepełnosprawności.

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno-zawodową i miejsce zamieszkania. Sytuacja taka to z jednej strony efekt wydatków na leczenie, rehabilitację i

różnego typu świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością z drugiej strony przyczyną jest ograniczenie dochodów-utrata i renta inwalidzka osoby niepełnosprawnej oraz ograniczenie aktywności zawodowej i możliwości zarobkowych innych członków rodziny zobowiązanych do świadczeń opiekuńczych.

Na tę typową sytuację mogą nałożyć się jeszcze dodatkowe uwarunkowania, które czynią życie tych rodzin szczególnie trudnym.

Uwarunkowania te to:

- wczesna trudna sytuacja bytowa, na przykład brak podstawowego standardu wyposażenia gospodarstwa domowego(brak podstawowych mebli, pralki, lodówki),

- wysoki poziom wydatków, gdy więcej niż jedna osoba wymaga działań leczniczo-rehabilitacyjnych,

- niezaradność życiowa członków rodziny, nieumiejętność gospodarowania ograniczonymi środkami finansowymi.

Dotknięcie jednego z członków rodziny niepełnosprawnością stanowi dla rodziny sytuację kryzysową. wymaga to odpowiedniego systemu interwencji kryzysowej stwarzającej dla osoby niepełnosprawnej i jej rodziny możliwość skorzystania z efektywnego systemu

wsparcia, stanowiącego warunek prewencji podstawowej. Z drugiej strony brak konstruktywnego rozwiązania sytuacji kryzysowej w przeszłości domaga się wypracowania warunków sprzyjających aktywizacji zarówno osoby niepełnosprawnej jak i jej rodziny.

Niepełnosprawność uderza najbardziej w finansową i emocjonalną stronę rodziny. Rodzina w tej sytuacji wymaga zwłaszcza nieinstytucjonalnych form pomocy, maksymalnie zindywidualizowanych i dostosowanych do jej potrzeb. Wzmocnienia wymaga sama rodzina, bo ona zapewnia zawsze w sposób ciągły możliwości poznawania uczucia miłości, potrzeb wolności, religijności. To rodzina, niezależnie od charakteru dokonujących się zmian w życiu społecznym, z natury broni godności podmiotowości prawnej swych członków.

W zetknięciu z niepełnosprawnością jednego ze swych członków, w rodzinie musi dokonać się ogromny proces, którego zasadniczymi elementami są osobista przemiana oraz właściwa reakcja grupy podstawowej. Szczególnie trudna sytuacja narasta w rodzinie wychowującej nieletnie dziecko. Często po uzyskaniu informacji, że ich dziecko jest niepełnosprawne, przeżywają bardzo silnie negatywne emocje. W rezultacie ulegają zakłóceniu(czasami bardzo poważnemu) relacje między członkami rodziny, szczególnie zaś między małżonkami oraz między rodzicami a niepełnosprawnym dzieckiem. Przeżycia, które występują we wszystkich rodzinach bez względu na to, jaki rodzaj niepełnosprawności występuje u dziecka można podzielić na:

- Okres szoku, gdy rodzice dowiadują się o niepełnosprawności dziecka, jest to okres silnych negatywnych przeżyć

- okres kryzysu emocjonalnego, kiedy rodzice nie mogą pogodzić się z myślą, że mają niepełnosprawne dziecko, spostrzegają swoją sytuację jako beznadziejną, są przygnębieni, rozpatrzni i bezradni.

- Okres pozornego przystosowania się do sytuacji, kiedy to rodzice podejmują nieracjonalne próby przystosowania się do sytuacji w jakiej się znaleźli po stwierdzeniu u dziecka niepełnosprawności. Rodzice nie mogą pogodzić się z faktem, że ich dziecko jest niepełnosprawne, stosują różne mechanizmy obronne- tzn. deformują obraz realnej rzeczywistości zgodnie ze swymi pragnieniami. W konsekwencji wytwarzają sobie nieprawidłowy obraz dziecka, który dominuje nad rzeczywistością.

-okres konstruktywnego przystosowania się do sytuacji. Jego istotą jest przepracowanie przez rodziców problemu, czy i jak można pomagać dziecku. Osobista przemiana stanowi warunek pełnej integracji osób z niepełnosprawnością i ich rodzin w społeczności lokalnej. W procesie tym od strony teoretycznej należy koncentrować się na takich pojęciach jak wola, poczucie podmiotowości i godności, dążenie do autentycznej tożsamości. Natomiast w funkcjonowaniu osoby niepełnosprawnej musi pojawiać się:

- próba samodzielnego poprawienia własnego działania oraz inicjowania zmian w osobie, które to zachowania są dla osoby pożądaną wartością,
- potrzeba korzystania z książek i poradników samopomocowych, które pomagają wskazać drogę zmiany na lepsze w swoim funkcjonowaniu.

Sytuacja osób niepełnosprawnych w Gminie Wiązownica.

Od początku 1999 roku żyjemy w nowej rzeczywistości administracyjnej realizując nowe zadania na poziomie jednostki i rodziny. Zadania te wiążą się także ze środowiskiem osób niepełnosprawnych. Dotychczasowe doświadczenia w pracy na rzecz osób niepełnosprawnych przybliżyły problematykę tych osób, ich możliwości, oczekiwania i potrzeby. Unaocznily, że problemy niepełnosprawnej części społeczeństwa wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami protezowania i zakupu sprzętu ułatwiającego komunikowanie się i samoobsługę, kosztowną i trudno dostępną rehabilitacją.

Dużym problemem są również bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynkach użyteczności publicznej. Bariery te nie tylko utrudniają ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu.

Nie bez znaczenia jest również problematyka edukacji osób niepełnosprawnych od chwili urodzenia do ukończenia nauki w ramach posiadanych predyspozycji i możliwości. Na tej płaszczyźnie widać niedoinwestowanie poradni specjalistycznych i specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych.

Niepełnosprawni spotykają się również z problemami psychologicznymi i społecznymi, które wiążą się z trudnościami akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz z brakiem zrozumienia ze strony ludzi zdrowych.

6. Alkoholizm.

Według najnowszej klasyfikacji zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i występującą, która zaczyna się rozwijać bez świadomości osoby zainteresowanej, polega na niekontrolowanym piciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci. Charakteryzują ją przede wszystkim takie zjawiska jak:

- codzienne wypijanie alkoholu w celu utrzymania zadawalającego funkcjonowania,
- regularne ale ograniczone do weekendów picie dużych ilości alkoholu,
- ciągi picia występujące naprzemiennie z okresami trzeźwości
- objawy abstynenckie,
- zmiany tolerancji na alkohol,
- utrata kontroli nad piciem,
- zaburzenia pamięci i świadomości,
- nawroty picia po próbach utrzymania okresowej abstynencji.

O uzależnieniu od alkoholu możemy mówić wówczas gdy co najmniej trzy spośród wymienionych objawów występowały co najmniej przez 1 miesiąc w ciągu ostatniego roku.

Spoleczne skutki naduzywania alkoholu.

Naduzywanie alkoholu bardzo czesto wynika z nieumiejtnosci radzenia sobie z problemami jakie niesie zycie i w ostatecznosci prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Alkoholik jest osoba niedojrzała emocjonalnie, sklonna do wahań i wybuchowych reakcji radości lub rozpacz, które mogą prowadzi do gwałtownych, nieprzemyślanych zachowań. Cechuje go także mała odporność na frustracje, kryje w sobie lęk przed wyjściem na jaw jego uzależnienia. Jego kontakty z innymi ludźmi zazwyczaj dość płytkie i luźne, nasycone są wysokim poziomem niepokoju.

Nadmierne spożywanie alkoholu znajduje swoje odbicie nie tylko w życiu jednostki ale także w życiu społeczeństwa. Problemy, których przyczyna jest alkohol mogą pojawiać się w różnych dziedzinach. Można więc mówić o następstwach rodzinnych, problemach w pracy, łamaniu porządku publicznego.

Naduzywanie alkoholu w Polsce jest jedną z głównych przyczyn rozwodów.

Bardzo ważnym skutkiem naduzywania alkoholu jest pogorszenie się sytuacji ekonomicznej i społecznej rodziny. Nie bez znaczenia jest wpływ alkoholizmu rodzica na rozwój dzieci, które żyją w atmosferze ciągłego niepokoju, lęku i napięcia. Uczą się destruktywnych dla siebie i otoczenia zachowań. W wyniku trudnych doświadczeń życiowych grozi im dezintegracja osobowości manifestująca się w różnego typu zaburzeniach emocjonalnych. Badania ukazują, że co najmniej u 50% chorych na nerwice dzieci źródłem choroby jest alkoholizm jednego z rodziców.

Podsumowując można jednoznacznie stwierdzić, że alkoholizm zarówno w życiu jednostki jak i w życiu społecznym zawsze powoduje straty.

Wśród świadczeniobiorców GOPS jest 30 osób u których zdiagnozowano problem alkoholowy.

Nie jest to pełna liczba osób i rodzin z tym problemem z uwagi na to, że wg kryterium klasyfikacji z jakiego powodu udzielono im pomocy w GOPS, zostali oni zakwalifikowani wcześniej do innej grupy osób korzystających z pomocy. Ponadto u wielu osób u których pracownik socjalny zauważa lub podejrzewa problem alkoholowy, nie uświadamia sobie uzależnienia, w wielu problem ten ukrywa.

Alkoholizm jest problemem całej rodziny, prowadzi do przemocy, koalkoholizmu, stanowi zagrożenie dla funkcjonowania biologicznego i emocjonalnego wszystkich członków rodziny.

Człowiek uzależniony szkodzi nie tylko sobie, swoim bliskim ale również osobom nie związanym z nim więzami rodzinnymi. Skuteczna pomoc osobom i rodzinom z problemami alkoholowymi polega na umożliwieniu ludziom dotkniętym tą chorobą podjęcia leczenia. Poważnym problemem w podejmowaniu działań w tym kierunku jest bierna postawa ludzi uzależnionych od alkoholu. Podopieczni ci mają w większości postawy roszczeniowe.

Uważają, że jeżeli nie pracują, to właśnie pomoc społeczna ma obowiązek ich utrzymać. Są przekonani, że ich uzależnienie spowodowane jest czynnikami zewnętrznymi, nie chcą pogodzić się z myślą, że to właśnie oni decydują o swojej sytuacji życiowej.

Wielu podopiecznych GOPS-u, u których pracownik socjalny podejrzewa problem alkoholowy, zaprzecza, że alkohol ma jakikolwiek wpływ na jakość ich życia.

W przypadku tych uzależnień konieczne jest skonfrontowanie ich z uzależnieniem tj. przeprowadzenie interwencji i uświadomienie im ich choroby.

Naduzywanie napojów alkoholowych stanowi dziś bezsprzecznie jeden z najpoważniejszych problemów. Zjawisko to w naszej gminie stwarza problem złożony i trudny do przezwyciężenia. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców Gminy i nie

respektuje płeć, wiek ani statusu intelektualnego. Jego rozmiar i niszczycielskie działanie daje się zaobserwować wśród klientów pomocy społecznej.

Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat, niepokojącym jest fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżania wieku pierwszego z nim kontaktu.

W rodzinach, które objęte są pomocą GOPS pracownicy dość często obserwują stwarzanie sytuacji sprzyjających picie alkoholu, stosowanie zachęty do jego spożywania i przedstawianie łatwości jego zdobywania. Szczególnego znaczenia w tych rodzinach nabiera wzorec picia alkoholu i niekorzystny wpływ rozbieżności między zachowaniem rodziców a wymaganiami stawianymi wobec dziecka do spożywania alkoholu, brak kontroli ze strony rodziców i stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. W wielu środowiskach daje się zauważyć zjawisko „dziedziczenia” alkoholizmu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne. Praca z tak zaburzonymi klientami GOPS jest bardzo trudna, długotrwała, niekiedy skazana na niepowodzenie. Z pomocą w pracy z alkoholikami pracownikom socjalnym przychodzi Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Policja.

7. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Znaczna część klientów GOPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowywaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m. in. W postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości.

Przejawy, powody bezradności w sprawach opiekuńczych:

- zaniebywanie dziecka lub innej osoby wymagającej opieki, pozostawienie bez opieki
- brak dbałości o czystość i wygląd dziecka, odpowiedni ubiór dostosowany do pory roku
- brak dbałości o prawidłowy rozwój fizyczny dziecka, jego sprawność i zdrowie
- zaniebywanie podstawowych potrzeb materialnych dziecka lub innych osób
- brak odpowiedniego wyżywienia, brak zapewnienia miejsca do snu, nauki i wypoczynku
- brak wyposażenia do nauki w szkole

Przejawy, powody skutki bezradności w sprawach wychowawczych:

- pasywna postawa, wyuczona bezradność wobec istniejących problemów
- niekorzystne wychowawczo postawy rodzicielskie (odrzucenie, obecność- nadmierna bliskość, nadmierna opiekuńczość, brak wsparcia, unikanie kontaktu-nadmierne wymagania, zarządzanie)
- brak stosownych umiejętności, kompetencji wychowawczych
- niekonsekwentny styl wychowawczy, zmienność i przypadkowość oddziaływań
- lekceważenie lub brak zainteresowania osiągnięciami/problemami szkolnymi dziecka

Bezradność w sprawach wychowawczych, nie zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci (potrzeby bezpieczeństwa, miłości i akceptacji, uznania, kontaktów społecznych), brak troski o ich rozwój intelektualny (rozbudzanie zainteresowań i potrzeb kulturowych), nieprawidłowa socjalizacja mogą skutkować:

- niepowodzeniami szkolnymi dzieci, nierealizowaniem obowiązku szkolnego
- ucieczkami z domu, wiązaniem się z grupami tzw. marginesu społecznego
- paleniem niktyny, używaniem narkotyków, alkoholu
- zaburzeniami zachowania, agresją, przestępczością
- izolacją od grup rówieśniczej

Przejawy , powody bezradności w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego:

- brak dbałości o stan techniczny mieszkania , jego wyposażenie , czystość
- brak umiejętności planowania budżetu domowego
- nieracjonalne gospodarowanie środkami finansowymi
- brak umiejętności załatwiania spraw urzędowych
- chaotyczny , przypadkowy, impulsywny styl gospodarowania budżetem domowym

Ograniczenia osoby/rodziny lub bariery w środowisku powodujące utrudnienia w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej:

- brak adekwatnych sytuacji zapisów sił emocjonalnych
- silny lęk przez przejęciem odpowiedzialności za swoją sytuację-zaburzenie stabilności
- powielanie wzorów zachowań i konfliktów, które występowały w rodzinie pochodzenia
- koncentrowanie się na swojej trudnej sytuacji
- uzależnienie od instytucji i systemów pomocowych
- wyuczona bezradność
- ograniczenia możliwości intelektualnych
- trudności komunikacyjne(mały zasób słownictwa, brak rozumienia terminów używanych przez osoby profesjonalnie pomagające)
- niska kultura osobista
- słaba konsolidacja i solidarność wewnątrzrodzinna, konflikty w rodzinie
- zła sytuacja mieszkaniowa
- trudna sytuacja finansowa
- brak wykształcenia
- bezrobocie
- zły stan zdrowia, długotrwałe choroby(w tym psychiczne), niepełnosprawność
- zaburzona struktura rodziny

Ograniczenia środowiska:

- brak sieci wyspecjalizowanych instytucji i organizacji zajmujących się problematyką dysfunkcyjna rodzin
- brak poradnictwa rodzinnego
- brak realizacji programów edukacyjnych , profilaktycznych, treningów społecznych

8.Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Celem działania jest stworzenie takiego systemu , który zapobiegnie marginalizacji zagrożonych grup społecznych, nadużywania alkoholu, przeciwdziałanie przemocy domowej.

8.1Bezrobocie. Strategia pomocy.

Celem planowanych przez GOPS działań jest wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy oraz przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia. Adresatem programu jest grupa osób bezrobotnych z terenu Gminy , które są podopiecznymi pomocy społecznej i wykazują aktywność w poszukiwaniu zatrudnienia.

Podstawowe założenia strategii

- Budowanie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia(Powiatowy Urząd Pracy).
- Przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej.
- Rozwiązywanie problemu bezrobocia systemowo, czyli z uwzględnieniem pomocy dla rodziny bezrobotnego.
- Koordynatorami działań na rzecz bezrobotnych będą pracownicy socjalni.
- Pozostające w dyspozycji Ośrodka pomocy społecznej środki finansowe na pomoc materialną stanowiąc będą ważny instrument służący kształtowaniu pożądanych zachowań bezrobotnych podopiecznych.
- negocjowanie kontraktów określających zasady współdziałania będzie podstawą pracy z bezrobotnym klientem GOPS.
- uaktywnienie bezrobotnych do podjęcia prac społecznie –użytecznych na terenie Gminy Wiązownica

Kierunki działania.

Pomoc na rzecz rodzin i środowisk dotkniętych bezrobociem objmie dwa kierunki:

- Działania z zakresu pracy socjalnej:

Działania podejmowane w celu mobilizowania podopiecznych do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielniania się.

W ramach tych działań podstawą pomocy stanie się kontrakt zawierany pomiędzy bezrobotnym a Ośrodkiem Pomocy Społecznej określający zasady współpracy oraz cele, do których należy zmierzać i uzależniający przyznanie pomocy finansowej od zaangażowania bezrobotnego w poszukiwanie zatrudnienia.

Innym wzmocnieniem aktywnej postawy będzie proponowanie prac interwencyjnych z puli Powiatowego Urzędu Pracy dla najbardziej aktywnych podopiecznych oraz Prowadzenie Prac Społecznie-Użytecznych finansowanych z środków własnych Gminy oraz Urzędu Pracy. Współpraca z PUP –szkolenia , kursy dla bezrobotnych.

-Działania podejmowane w celu mobilizowania do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielnienia się.

W zakresie tych zadań planowane jest przeznaczenie środków finansowych pozostających w dyspozycji Ośrodka oraz Gminy , w pierwszej kolejności na ochronę dzieci przed skutkami bezrobocia rodziców. Priorytetem stanie się więc zapewnienia dzieciom:

- podstawowego wyposażenia do szkoły,
- ciepłego posiłku w szkole,
- możliwość uczęszczania dzieci od najmłodszych lat do przedszkoli
- możliwość uczestnictwa w zajęciach prowadzonych na świetlicach

Pomoc dla bezrobotnych nie może się ograniczyć jedynie do świadczeń finansowych. Konieczne jest także prowadzenie intensywnej pracy socjalnej, której celem będzie kształtowanie u bezrobotnych odpowiedzialności za swój los i umiejętności przystosowania się do samodzielnego życia w obecnej rzeczywistości. Szczególny nacisk należy położyć na uczenie prowadzenia gospodarstwa domowego w nowej sytuacji, racjonalnego gospodarowania ograniczonymi środkami finansowymi oraz planowanie najbliższej przyszłości własnej rodziny.

Osoby bezrobotne oraz ich rodziny dotyka wiele ograniczeń w zakresie funkcjonowania społecznego. Sytuacja bezrobocia wywołuje także wiele napięć w sferze życia psychicznego jednostki. Rozwiązaniem dla tej części problemów staną się grupowe formy pomocy takie jak grupy samopomocowe, treningi interpersonalne, kursy pomocy bezrobotnemu itp. prowadzone przez GOPS.

Działania mające na celu zwiększenie skuteczności funkcji informacyjnej sprawowanej zarówno przez Powiatowy Urząd Pracy jak i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownicy.

W ramach tych zadań należy rozwinąć banki danych o możliwościach pomocowych oraz doskonali sposoby docierania z informacjami do zainteresowanych.

Właściwie przekazana informacja oraz wyjaśnienie bezrobotnemu jego sytuacji prawnej, uprawnień oraz warunków uzyskania określonych świadczeń, powoduje redukowanie postaw roszczeniowych wśród klientów, daje podstawy do budowania w nich poczucia bezpieczeństwa , a także ułatwia im planowanie swoich działań.

-Podmioty realizacji strategii:

W realizację przedsięwzięć wynikających ze strategii zaangażowane będą następujące instytucje:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownicy,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Wojewódzki Urząd Pracy
- Urząd Gminy w Wiązownicy

8.2 Osoby starsze. Strategia pomocy.

Celem strategii dla osób starszych jest:

- zwiększenie aktywności życiowej ludzi starszych poprzez pomoc w łagodzeniu trudności wynikających z wieku i stworzenie możliwości uczestnictwa w życiu społecznym
- wprowadzenie usług pielęgnacyjnych

-pozostawienie ludzi starszych jak najdłużej w środowisku zamieszkania

Kierunki pomocy

1. Rozwój pracy socjalnej (specjalizacja pracowników socjalnych):

- diagnozowanie potrzeb ludzi starszych
- wzbogacanie warsztatu pracy pracowników socjalnych
- poradnictwo dotyczące prowadzenia gospodarstwa domowego
- pomoc w kontaktach z otoczeniem
- pomoc w życiu codziennym (udział wolontariuszy).

2. Wprowadzenie usług pielęgnacyjnych

- współpraca z instytucjami wykonującymi usługi
- wdrażanie pomocy sąsiedzkiej
- uaktywnienie osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac społecznie-użytecznych

Podmioty realizacji:

1. GOPS
2. Urząd Gminy Wiązownica
3. Organizacje pozarządowe i instytucje działające na rzecz osób starszych.

8.3. Niepełnosprawność. Strategia pomocy.

Cel strategiczny

- Działania w celu diagnozowania środowiska osób niepełnosprawnych .
  - Stworzenie możliwości do pełnej rehabilitacji leczniczej, psychologicznej i społecznej osób niepełnosprawnych.
  - Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych.
  - Wykorzystanie lokalnego potencjału w procesie integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem.
  - Doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym.
- Zintegrowanie działań samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

Kierunki pomocy

Działania z zakresu pracy socjalnej:

- Szkolenie pracowników socjalnych.
- Rozwój pracy zespołowej.

-Wspieranie profesjonalnych form pomocy wolontariatem.
Zorganizowanie grupy wsparcia dla osób wychowujących niepełnosprawne dziecko.

Pomoc usługowa w formie:

- Usług opiekuńczych domowych i pielęgnacyjnych w miejscu zamieszkania.
- Specjalistycznych usług opiekuńczych domowych i pielęgnacyjnych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- Rehabilitacji i doradztwa rehabilitacyjnego.
- Terapii psychologicznej i pedagogicznej.
- Umieszczenia w całodobowych domach pomocy społecznej.
- Umieszczenie w Zakładach Opiekuńczo -Lecznicznych.

Działania z zakresu budowania sieci współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

- Program wczesnej interwencji-opieki nad rodziną, w której urodziło się dziecko z grupy ryzyka , obarczone wada rozwojową.
- Utworzenie centrum informacji dla osób niepełnosprawnych oraz jej ciągłej aktualizacji.

Podmioty realizacji:

- GOPS,
- Ośrodek wczesnej interwencji,
- Poradnia Oceny Rozwoju Dziecka,
- Urząd Gminy Wiązownica,
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

8.4.Alkoholizm. Strategia pomocy.

Cel strategiczny

- Wypracowanie modelu wspólnego oddziaływania pracowników socjalnych, konsultantów i terapeutów odwykowych na rodziny dotknięte problemem alkoholowym,
- wypracowanie i doskonalenie form pracy z podopiecznym uzależnionym w celu mobilizacji go do podjęcia leczenia odwykowego
- ochrona dzieci przez skutkami alkoholizmu rodziców
- wypracowanie form współpracy z lokalnymi instytucjami i organizacjami pomagającymi osobom uzależnionym ich rodzinom

Aktualne działania GOPS skierowane na pomoc rodzinom z problemem alkoholowym:

- udzielanie pomocy pedagogicznej, psychologicznej i prawnej rodzinom z problemem alkoholowym,
- zaspokajanie socjalnych potrzeb dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym poprzez opłacanie wyżywienia w szkole, wyposażenie w niezbędne artykuły szkolne, odzież, opłacanie udziału w wypoczynku zimowym i letnim.

Kierunki działania.

Stworzenie modelu współpracy pracownika socjalnego i konsultanta-psychologa.

Motywacja uzależnionych i współuzależnionych podopiecznych GOPS do zmiany sytuacji życiowej jest bardzo niska, aby ją zwiększyć konieczne jest opracowanie modelu współpracy pracownik socjalny-konsultant psycholog. Rola pracownika socjalnego będzie rozpoznanie na podstawie faktów z życia podopiecznych, problemu alkoholowego i zmotywowanie podopiecznego lub jego rodziny do podjęcia kontaktu z psychologiem.

Szkolenia dla pracowników socjalnych w sposobie postępowania z rodziną z problemem alkoholowym.

Zorganizowanie spotkań pracowników socjalnych z psychologiem, których celem będzie:

- psychoedukacja
- wskazywanie na możliwości i formy postępowania z rodzina dotknięta problemem alkoholowym
- informowanie o miejscach, organizacjach, instytucjach mogących oprócz pracowników GOPS nieść pomoc w rozwiązywaniu piętrzących się problemów,
- kształtowanie umiejętności stawiania wymagań i ich egzekwowania

Podmioty realizacji strategii:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więzownicy
- Centrum profilaktyki i Terapii Uzależnień
- Świetlice socjoterapeutyczne

8.5 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Strategia pomocy.

Cele i działania:

- w zakresie zapewnienia właściwego rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży
- w zakresie poprawy funkcjonowania rodziny
- w zakresie zapewnienia /uzyskania niezbędnych środków materialnych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego
- w zakresie poprawy stanu zdrowia

Cel strategiczny:

Wiodącą myślą strategii pomocy rodzinie z problemami opiekuńczo – wychowawczymi jest konieczność systemowego podejścia do pracy z rodziną i kompleksowego oddziaływania na nią.

Rodzina jest dynamiczną, społeczną całością, jej elementy są ze sobą w interakcji i we wzajemnej zależności. Należy więc założyć, że nie wystarczy zajmować się

tylko dziećmi w celu poprawienia ich funkcjonowania, lecz całą rodziną, która potrzebuje wszechstronnej diagnozy i pomocy. Mając na uwadze dobro dziecka i rodziny należy kierować się zasadami:

- pomoc powinna być wczesna i mieć charakter profilaktyczny, ochronny i aktywizujący jednostkę lub rodzinę do poszukiwania samodzielnych rozwiązań,
- opieka i pomoc powinny być zorganizowane w środowisku bliskim dziecku; w rodzinie, w szkole tak, aby umożliwiała mu wzrastanie i rozwój w naturalnych warunkach rodzinnych, kulturowych i społecznych,
- w przypadku udzielenia pomocy zakłada się stopniowe zmniejszanie jej intensywności, zmianę charakteru pomocy z intencyjnej na stymulującą i wspierającą.

Kierunki pomocy.

Występujące i dominujące w rodzinach dysfunkcje wyznaczają kierunki działań:

Pomoc na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi.

Działania z zakresu pracy socjalnej:

- Specjalizacja pracowników socjalnych,
- Rozwój pracy zespołowej.
- Warunkowanie pomocy przez zawieranie kontraktów.
- Uruchomienie telefonu zaufania dla osób w kryzysie.
- Zorganizowanie wsparcia dla ofiar przemocy.
- Uzupełnianie profesjonalnych usług wolontariatem.
- Pomoc rodzinie w wykształceniu dzieci i młodzieży na poziomie średnim i wyższym.

Działania z zakresu budowania sieci współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi:

- Doskonalenie systemu informowania o możliwościach uzyskania pomocy przez osoby Potrzebujące.
- Budowanie sieci współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ofiar przemocy i wsparcia rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi:
- Zespół konsultacyjny i pracownicy socjalni współpracują z lokalnymi instytucjami: Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień, Ośrodkiem Wczesnej Interwencji, Poradnią

Oceny Rozwoju Dziecka, Ośrodkiem Adopcyjno – Opiekuńczym, domami dziecka, pogotowiami opiekuńczymi, Komitetem Ochrony Praw Dziecka, pedagogami szkolnymi,

Sądem Rodzinnym, Punktem Interwencji Kryzysowej w Jarosławiu,

- podjęcie akcji organizowania turnusów integracyjnych dla rodzin patologicznych pochodzących z terenu gminy oraz organizowanie spotkania dzieci ze Św.

Mikołajem.

- Uściślenie współpracy z sędziami rodzinnymi, kuratorami sądowymi.

- Rozwinięcie współpracy z Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Korytnikach.

3. Podmioty realizacji strategii.

W realizację strategii zaangażowane będą następujące instytucje:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownicy,

- Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień,

- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,

- Poradnia Oceny Rozwoju Dziecka,

- Ośrodek Wczesnej Interwencji,

- Specjalistyczny Ośrodek wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Korytnikach.

- Organizacje pozarządowe wspomagające rodziny z dysfunkcjami społecznymi

Rozdział II. Ochrona zdrowia.

Służba zdrowia, zarówno placówki jak i personel, zabezpieczają mieszkańcom gminy Wiązownica podstawową opiekę medyczną. Funkcjonują tu 4 ośrodki zdrowia: w Wiązownicy, Radawie, Szówsku i Zapałowie.

Tabela 18. Dane dotyczące placówek medycznych na terenie gminy Wiązownica.

Placówka	Miejscowość	Pow. użytkowa	Własność
Gminny Ośrodek Zdrowia	Wiązownica	150 m ²	Starostwo Powiatowe w Jarosławiu
Wiejski Ośrodek Zdrowia	Radawa	120 m ²	Starostwo Powiatowe w Jarosławiu
Wiejski Ośrodek Zdrowia	Szówsko	75 m ²	Pomieszczenia dzierżawione od Gminy
Wiejski Ośrodek Zdrowia	Zapałów	61,5 m ²	Pomieszczenia dzierżawione od Gminy

Mieszkańcy gminy korzystają ze specjalistycznej opieki medycznej w Jarosławiu, gdzie znajduje się najbliższy punkt pogotowia ratunkowego. Najbliższy szpital działa również w Jarosławiu, zapewnia on opiekę na oddziałach: zakaźnym, chirurgii wewnętrznej, neurologii, położnictwie i patologii ciąży.

Rozdział III Edukacja.

Na terenie gminy funkcjonuje siedem szkół podstawowych jeden punkt filialny oraz cztery gimnazja. Wg stanu na 30.09.2008r. ogółem do szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie gminy uczęszcza 1473 uczniów, z czego w gimnazjach naukę pobiera 481 uczniów, a w szkołach podstawowych 992 uczniów .Stan techniczny szkół jest różny .

Dzieci i młodzież szkolna pozostaje pod opieką 121 nauczycieli (część z nich pracuje w zarówno w szkołach podstawowych, jak również w gimnazjach).

Na terenie gminy wg danych na koniec września 2008 roku działały przedszkola: w Szówsku, Piwodzie i Zapałowie.

W ostatnim wykonano zadania inwestycyjne z zakresu oświaty m.in.:

- budowę sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Szówsku.
- budowę budynku Gimnazjum w Wiązownicy.
- nadbudowę budynku Szkoły Podstawowej na potrzeby Gimnazjum w Zapałowie.

Tabela.19 Dane dotyczące szkół podstawowych i gimnazjum na terenie gminy Wiązownica

Nazwa szkoły	2003-4		2004-5		2005-6		2006-7		30.09.2008	
	l.u.	l.n.	l.u.	l.n.	l.u.	l.n.	l.u.	l.n.	l.u.	l.n.
Szkoła Podstawowa w Wiązownicy	177	16,22	179	19,11	176	16,90	176	18,17	199	16
Szkoła Podstawowa w Szówsku	271	18,21	255	21,26	241	19,75	231	17,33	255	17
Szkoła Podstawowa w Zapałowie	167	15,70	162	18,29	164	15,52	170	17,16	164	14
Szkoła Podstawowa w Mołodyczu	96	15,83	93	14,83	87	13,77	85	13,33	112	9
Szkoła Podstawowa w Piwodzie	189	17,01	163	17,79	164	16,58	142	14,96	152	12
Szkoła Podstawowa w Ryszkowej W.	68	8,49	59	10,36	56	9,28	49	10,10	50	7
Szkoła Podstawowa w Manasterzu	76	8,84	69	9,77	61	10,61	54	8,67	60	7
Gimnazjum w Wiązownicy	149	12,16	153	12,16	136	12,11	131	10,94	110	10
Gimnazjum w Szówsku	159	9,82	156	9,01	161	9,22	147	12,78	112	8
Gimnazjum w Zapałowie	101	9,55	116	10,45	140	10,77	115	9,58	114	10
Gimnazjum w Piwodzie	129	9,78	142	9,90	117	11,34	150	10,62	145	11
Łącznie	1582	1141,61	1547	152,93	1503	145,85	1450	143,64	1473	138,17

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Wiązownica.

Legenda :

l.u. - liczba uczniów

l.n. - liczba nauczycieli rozumiana jako liczba etatów

Część III MISJA I CELE STRATEGICZNE

Zintegrowany i spójny system realizacji polityki społecznej na terenie Gminy Wiązownica-podejmowanie wspólnych działań administracji samorządowej, partnerów społecznych i gospodarczych na rzecz rozwoju lokalnej demokracji, integracji społecznej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, równości szans edukacji i rozwoju.

Cele strategiczne:

1. Podejmowanie selektywnych działań na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.
2. Podniesienie jakości życia osób starszych poprzez zaspokajanie ich potrzeb i rozwój usług socjalnych.
3. Rozwijanie aktywnej polityki rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem wyrównywania szans osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginizacją.
4. Integracja i aktywizowanie lokalnego środowiska w zakresie promowania i wsparcia samopomocowych form działania.
5. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
6. Profilaktyka uzależnień.
7. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zapobieganie patologiom.
8. Promocja zdrowego stylu życia.
9. Nowoczesny, sprawny i spójny system edukacji, zapewniający pełny rozwój psychofizyczny dziecka.

CZĘŚĆ. IV. ANALIZA SWOT.

Diagnozę sytuacji społecznej na terenie Gminy Wiązownica opracowano w oparciu o analizie SWOT

SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>*Rozwinięta sieć placówek edukacyjnych.</p> <p>*Możliwość korzystania z funduszy europejskich w tym EFS.</p> <p>*Dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi i kościelnymi</p> <p>*Stałe szkolenia i doskonalenie zawodowe kadry pomocy społecznej</p> <p>*Coraz więcej ofert pracy dla wykwalifikowanych pracowników</p>	<p>* Wysoka stopa bezrobocia</p> <p>*Emigracja osób wykształconych</p> <p>*Bezradność jako narastające zjawisko społeczne.</p> <p>*Mnogość przepisów.</p> <p>*Rosnąca ilość osób ubogich i niepełnosprawnych.</p> <p>*Rozbicie rodzin poprzez wyjazdy za granicę do pracy</p>

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>*Pozytywny czynnik ludzki.</p> <p>*Dobra współpraca z organizacjami i instytucjami.</p> <p>*Świadomość problemów społecznych.</p> <p>*Zaangażowana kadra pomocy społecznej,.</p> <p>*Otwartość na nowe rozwiązania.</p> <p>*Baza lokalowa.</p> <p>*Rozwinięta się szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego</p>	<p>*Brak nowych inicjatyw.</p> <p>*Niewystarczająca profilaktyka.</p> <p>*Niedostateczna systemowa opieka nad ludźmi starymi.</p> <p>*Rozluźnienie więzi rodzinnych.</p> <p>*Brak współpracy między instytucjami pomocy społecznej.</p> <p>*Słaby dostęp do rehabilitacji.</p> <p>*Niewystarczający poziom likwidacji barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej.</p>

Zakończenie

Strategia w zakresie polityki społecznej określa misję dla instytucji działających w obszarze polityki społecznej. Wyznacza cele strategiczne i działania, których realizacja powinna w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki kwestii społecznych. Problemy społeczne, jakie stoją przed lokalnymi instytucjami realizującymi działania z zakresu polityki społecznej wymagają szerokiej współpracy administracji publicznej i innych organizacji. Tylko współpraca między partnerami daje szansę na realizację podstawowego zadania jakim jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie ich trudnych wręcz krytycznych sytuacji życiowych.

Strategia w zakresie polityki społecznej ma charakter wieloletni i wyznacza kierunki rozwoju działań pomocowych ze szczególnym uwzględnieniem tych, które mają na celu wyjście osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z kręgu świadczeniobiorców z pomocy społecznej. Wskazuje też nowe formy pomocy oraz różnorodne formy aktywności lokalnej konieczne dla budowania spójnego systemu wsparcia społecznego.

Realizacja przyjętej strategii umożliwi racjonalne wykorzystanie potencjału wszystkich partnerów w celu rozwiązania wielu problemów społecznych, w tym przeciwdziałania biedzie i wykluczeniu społecznemu.

Strategia będzie podlegała ewaluacji.

Strategia i wynikające z niej programy są otwarte i elastyczne. Podlegają okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom. Działania te wynikają ze zmieniającej się rzeczywistości społeczno-ekonomicznej, pogłębiania diagnozy potrzeb oraz zmieniających się wymogów prawnych. Wszelkie zmiany będą wprowadzane do Strategii w formie aneksu.

Spis rysunków:

Rysunek 1. Gmina Wiązownica na tle powiatu jarosławskiego.....	4
--	---

Spis wykresów:

Wykres 1. Stan ludności Gminy wg płci	7
Wykres 2. Główne formy pomocy.....	16

Spis Diagramów:

Diagram 1. Powierzchnia gminy wyrażona w %.....	5
---	---

Spis tabel:

Tabela 1. Liczba ludności Gminy Wiązownica wg miejscowości	6
Tabela 2. Struktura ludności w Gminie wg stanu na 31.12.2006r.....	6
Tabela 3. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną wg stanu ma 31.12.2007r oraz powody przyznania pomocy.....	8
Tabela 4. Liczba osób korzystających z zasiłków stałych wg stanu na koniec 2006, 2007 roku oraz 30.09.2008r.....	9
Tabela 5. Liczba osób korzystających z zasiłków celowych i celowych specjalnych.....	9
Tabela 6 . Liczba osób korzystających z zasiłków okresowych wg stanu na koniec 2006, 2007 roku oraz 30.09.2008r	9
Tabela 7. Liczba osób, którym opłacone są składki na ubezpieczenie zdrowotne wg stanu na koniec 2006, 2007 roku oraz 30.09.2008r.....	10
Tabela 8. Liczba dzieci korzystających z dożywiania wg stanu na koniec 2006, 2007 roku oraz 30.09.2008r.....	10
Tabela 9. Liczba osób korzystających z zasiłków celowych przeznaczonych na zakup żywności w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” wg stanu na koniec 2006r, 2007 roku oraz 30.09.2008r.....	11

Tabela 10. Liczba osób kierowanych do Domu Pomocy Społecznej wg stanu na koniec 2006, 2007 roku oraz 30.09.2008r.....	11
Tabela 11. Liczba osób korzystających z świadczeń rodzinnych i pielęgnacyjnych wg stanu na koniec 2006, 2007 roku oraz 30.09.2008r.....	12
Tabela 12. Liczba osób korzystających z dodatków mieszkaniowych wg stanu na koniec 2006, 2007 roku oraz 30.09.2008r.....	12
Tabela 13. Liczba osób korzystających z programu „Uczeń na wsi” wg stanu na koniec 2006, 2007 roku oraz 30.09.2008r.....	13
Tabela 14. liczba osób wykonujących prace społecznie-użyteczne wg stanu na koniec 2006, 2007 roku oraz 30.09.2008r.....	15
Tabela 15. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Wiązownica z podziałem na mężczyzn i kobiety wg stanu na koniec 2006, 2007 oraz 30.09.2008r.....	16
Tabela 16. Stopa bezrobocia	18
Tabela 17. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w której występuje bezrobocie wg stanu na koniec 2006, 2007 roku oraz 30.09.2008r.....	19
Tabela 18. Dane dotyczące placówek medycznych na terenie gminy Wiązownica	35
Tabela 19. Dane dotyczące szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie gminy Wiązownica	37